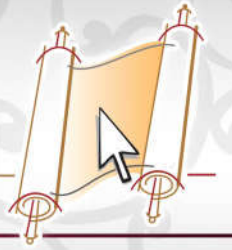

פרשה מבוארת

ע"פ רבנו האברבנאל

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל ורעייתו מרת ברוריה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

שתי הלכות ביום

גליון 32

פרשת וישלח

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיִם לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אַחִיו אֲרֻכָּה שְׁעִיר שָׂדֵה אֲדוֹם. וַיֹּצֵו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂו כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גִּרְתִּי וְאַחֵר עַד עֵתָה. וַיְהִי לִי שׂוֹר וְחִמּוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשֹׁפְחָה וְאֲשֻׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמִצְאָ חֵן בְּעֵינֶיךָ: (בראשית פרק לב, ד-ו)

שאלה: מה רצה יעקב להשיג בשליחת המלאכים אל עשיו אחיו, ואיך ימצא חן בעיניו בכך שיאמר לו שגר עם לבן, ושיש לו נכסים רבים, ומה בא לומר לו בלשון 'ואחר עד עתה', והרי יודע עשיו שיעקב בא רק עתה.

תשובה: כיון שהיה עשיו מושל בארץ שעיר שדה אדום, חשב יעקב שמא יחשוב עשיו שהוא בא אליו כאורח נוטה ללון, כעני המחזור על הפתחים הבא לבקש מאחיו העשיר שיסייע לו ויפרנס אותו, ותהיה בכך בושח לעשיו שיידעו הכל שזהו אחיו, ושמא מחמת כן ירצה להרע לו, לכן הקדים לשלוח לו שליחים שיאמרו לו שכל אותם עשרים שנה לא היה נודד ממקום למקום, אלא כל אותה תקופה גר בבית לבן, ומחמת כן התעכב מלחזור עד עתה, ואין פחיתות כבוד בכך שעבד אצלו כל השנים הללו, כיון שהוא קרוב משפחתם. ואף הוסיף לומר לו שבאותם שנים התעשר והרבה נכסים, כך שלא תהיה כל בושח לעשיו כשיעבור בארצו ויידעו הכל שהוא אחיו, אלא אדרבה, על ידי זה ימצא חן בעיניו, שיוכל להתכבד בו. (שאלות ב-ג).

❧

"וַיִּשְׁבוּ הַמַּלְאָכָיִם אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הִלֵּךְ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ" (בראשית פרק לב, ז)

שאלה: מדוע לא התפרש בתורה האם אכן הביאו את המנחה לעשיו, ואמרו לו את דברי יעקב, ומה השיב להם. ומהו ביאור תשובתם ליעקב 'וגם' הולך לקראתך, שמשמע מכך שאמרו לו דבר נוסף קודם לכן.

תשובה: באמת יעקב לא ידע מהם מחשבותיו של עשיו עליו, והאם הוא חושב להלחם בו או לא, ולכן אמר לשליחים שילכו עם המנחה לארץ שעיר מקומו של עשיו, ואם ימצאוהו בביתו בשלוה יבינו מכך שאין כוונתו להלחם ביעקב, ואז יתנו לו את המנחה כדרך אח צעיר המכבד את אחיו הגדול ושולח לו מתנה. אך אם יפגשוהו בדרך, שכבר יצא לקראתו להלחם בו, לא יתנו לו מאומה ולא יאמרו לו דבר, כיון שכאשר האויב גלוי וידוע בשנאתו - אין ראוי להחניף לו, שמא יראה בכך מורך לב, ויחשוב שיעקב מיוחד ממנו, ומחמת כן יתחזק יותר להלחם בו. ועל כך השיבו לו המלאכים תחילה שכלל לא הספיקו לבוא לארץ שעיר, אלא באו 'אל עשיו', כי פגשוהו בדרך, וכפי שהורה להם יעקב - לא נתנו לו כלל את המנחה ואף לא אמרו לו דבר, וזו היתה תשובתם הראשונה. ועל כך הוסיפו ואמרו שהוא בא עם ארבע מאות איש עמו, כאדם נכבד וגדול, ומכך הבין יעקב שאכן כוונת עשיו להלחם בו. (שאלה ד).

❧

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחֲזִיק אֶת הָעַם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשֵׁנֵי מַחֲנֹת" (בראשית פרק לב, ח)

שאלה: כיון שהקב"ה הבטיח ליעקב שישמרנו ויחזירנו לארצו לשלום, מדוע התיירא מפני עשיו.

תשובה: אין כוונת הפסוקים לומר שלא בטח יעקב בה' שיציל אותו מיד עשיו, אלא הכוונה היא שמצד כוחו החומרי וגופו - התיירא

יעקב מעשיו בידועו שהוא בא להלחם עמו, אך מצד שכלו ואמונתו - בטח יעקב בה' שיצילנו, כי אילו לא היה בוטח בה' לא היה הולך לקראת עשיו אלא מתחבא בעיר סגורה עם משפחתו ושולח שליח ליצחק שיצווה על עשיו שלא להלחם בו, וכיוצא בזה, והוא לא עשה כן, אלא לן בלילה במחנה ללא פחד, כיון שבטח בה'. והרי זה דומה לאדם הלוקח תרופה קשה, שיודע בשכלו והבנתו שהיא תעזור לרפא אותו, אך גופו פוחד וחושש מהמעשה עצמו, אך הוא משליט את שכלו על גופו ועושה את הדבר הראוי. (שאלה ו).

❧

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחֲזִי אֶת הָעַם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנֵי מַחֲנוֹתָיו. וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֲשׂוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה

הַזֶּה אֲחַת וְהַכְּהוֹ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה" (בראשית פרק לב, ה-ט)

שאלות: א. מה הרויח יעקב בכך שחצה את העם והצאן והבקר והגמלים לשני מחנות, והרי אדרבה, בהיותם אנשים רבים יחד יילחמו בחזקה. ב. הרי בעת שהעבירם את מעבר יבוק היו כולם יחד, וכן מהמשך הפסוקים מוכח שכאשר נפגשו עם עשיו היו רק מחנה אחד, שהרי כל נשיו וילדיו היו שם, ולא נראה שהיו בשני מחנות.

תשובה: כיון שיעקב לא ידע בוודאות מאיזה צד יגיע עשיו, עשה שני מחנות, במחנה האחד היו רק נשיו וילדיו, ואותם לבדם העביר את מעבר יבוק, בחושבו שלא יבוא עשיו משם, ואת כל העם שהיה איתו, עם הצאן והבקר והגמלים, עשה למחנה שני, והעמידם בצד שחשב שממנו יבוא עשיו, בחושבו שאם אכן יבוא למלחמה, ילחמו בו כל אנשיו, וגם אם ינוצחו - יהיו עשיו ואנשיו עסוקים בנטילת השלל של בעלי החיים, ובינתיים יספיק המחנה העיקרי, של נשיו וילדיו, להמלט. אמנם ה' סיבב את הדברים כך שהגיע עשיו מהצד השני, וראה מיד את נשיו וילדיו של יעקב והתפייס עמו, ונשארו שני המחנות לפליטה. (שאלה ז).

❧

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל נָא אִם נָא מִצְּאֹתַי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדַי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ בְּרָאָת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתְּרַצְּנֵנִי. קַח נָא אֶת

בְּרִכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי חֲנַנִּי אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל וַיִּפְצַר בּוֹ וַיִּקַּח" (בראשית פרק לג, י-יב)

שאלות: א. כיון שכבר אמר יעקב לעשיו שיקח את מנחתו מידו, מדוע חזר שנית לומר לו 'קח נא את ברכתי'. ב. מה היתה כוונת יעקב באומרו 'כי ראיתי פניך כראות פני אלהים'.

תשובה: כיון שעשיו סירב לקבל את מתנתו של יעקב מחמת שתי סיבות, א. שיש לו די ממון משלו, ואינו צריך לקבל מתנות מיעקב, ב. כיון שיעקב צריך את הממון לעצמו, רצה להשאירו בידו כדי שלא יחסר ליעקב. והשיב לו יעקב תשובה על שני הדברים, תחילה אמר לו שאין זו מתנה כדרך שנותנים לאדם עני ונזקק, אלא כדרך שמביאים קרבנות ומתנות לה', הגם שאינו צריך לכך, אלא כדי למצוא חן בעיניו, כך מתנה זו אינה למלאות את מחסורו של עשיו אלא כדי למצוא חן בעיניו. ועל כך שחס עשיו על חסרונו של יעקב, השיב לו שחנן אותו אלוקים בממון ורכוש נוסף מלבד מה ששלח לו, ויש לו כל צרכיו, ולכן ראוי שיטול ממנו את מנחתו. (שאלות ח-יא).

❧

